

UVOD

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN br: 90/92, 29/94 i 10/97, 124/97, 50/98, 68/98, 22/99, 42/99, 117/99, 128/99, 44/00, 129/00, 92/01, 79/02 i 25/03) formirana je Općina Trpanj. Formirala se 1997. godine izdvajanjem iz prvotno formirane Općine Orebić.

U skladu s odredbama *Zakona o prostornom uređenju* (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) i temeljem Izvješća o stanju u prostoru i Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije br: 2/99), te zaključka Općinskog vijeća o izradi PPUO Trpanj od 27. listopada 1997. godine, Općina Trpanj i Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet - Zavod za urbanizam, prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu sklopili su 19. prosinca 1997. godine ugovor broj: 69/97-19 za izradu «*Prostornog plana uređenja Općine Trpanj*», u daljnjem tekstu - Plan.

Tijekom godina izvršeni su obilasci prostora Općine, i održani su sastanci s većinom glavara mjesta Općine. U istom vremenu obavljene su sve radnje potrebne za izradu odgovarajućih kartografskih podloga na kojima se trebao izrađivati Plan.

Glavni planerski i tehnički posao obavljen je tijekom 2001 i 2002. godine u Zagrebu na Arhitektonskom fakultetu - Zavodu za urbanizam, prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu.

Početni nedostatak planova višeg reda (na razini Županije) nadoknadio se suradnjom s nadležnim državnim i županijskim institucijama u težnji da Plan bude izrađen u skladu s ciljevima korištenja, gospodarenja i zaštite prostora zapisanim u *Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske* i *Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske, Izvješću o stanju u prostoru* i *Programu mjera za unapređenje stanja u prostoru* Općine Trpanj. Donošenjem *Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije*, dalje PPDNŽ (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 6/03), *Zakona o izmjenama i dopunama zakona o prostornom uređenju* (NN 100/04), *Usklađenja PPDNŽ s Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora* (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 3/05) (dalje Usklađenje PPDNŽ) te *Izmjena i dopuna PPDNŽ* (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 03/06) (dalje Izmjene i dopune PPDNŽ) pristupilo se usklađenju do tada urađenog Plana s navedenim dokumentima, održavanjem ponovljene javne rasprave.

Plan je izrađen u suradnji s institucijama:

Kulturna baština: MINISTARSTVO KULTURE, Državna uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Dubrovniku, Dubrovnik, **prirodna baština:** MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PROSTORNOG UREĐENJA, Uprava za zaštitu prirode, Zagreb, **šumske površine:** "HRVATSKE ŠUME, Dubrovnik, **cestovni promet:** HRVATSKA UPRAVA ZA CESTE, Središnji ured, Odjel za razvitak i planiranje, Zagreb, ŽUPANIJSKA UPRAVA ZA CESTE, Dubrovnik, **pomorski promet:** ŽUPANIJSKA LUČKA UPRAVA DUBROVNIK, Ured za pomorstvo, Dubrovnik, LUČKA KAPETANIJA DUBROVNIK, Dubrovnik, **poštanski promet:** HRVATSKE POŠTE, Središnji ured, Dubrovnik, **telekomunikacije:** HT – TK CENTAR DUBROVNIK, Dubrovnik, HRVATSKA RADIOTELEVIZIJA, Odašiljači i veze, Plansko tehnološki odjel, Zagreb, VIP – NET GSM d.o.o., Zagreb, **elektroenergetika:** HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA, D.P. "ELEKTROJUG"- Dubrovnik, Dubrovnik, **vodnogospodarstvo:** HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjeljak Split, Split, N.P.K.L. d.o.o., Korčula, **turizam:** MINISTARSTVO TURIZMA, Odjel za prostorno uređenje i zaštitu okoliša, Zagreb

Cjelokupni rad na izradi prvotnog prijedloga Plana završen je u svibnju 2003. godine, a javnoj se raspravi pristupilo krajem 2004. godine: od 26. 10. 2004. do 26. 11. 2004. godine. Donošenjem *Usklađenja PPDNŽ* u travnju 2005. godine izvršena su usklađenja u Planu, pa se pristupilo ponovljenoj javnoj raspravi, koja je održana od 02. 11. 2005. do 16. 11. 2005. godine. Nakon stručne analize pristiglih primjedaba, osobito primjedaba i sugestija *Županijskog zavoda za prostorno uređenje*, Dubrovnik, na sjednici Vijeća Općine održanoj kolovoza 2006. godine prihvaćen je *Konačni prijedlog Plana* koji je potom upućen na daljnji postupak. Nakon toga zbog problema koji su se u međuvremenu pojavili, pristupilo se 2. ponovljenom javnom uvidu. Konačno, 01. veljače 2007. godine nakon analize novih primjedaba prihvaćen je konačan prijedlog PPUO Trpanj. Donošenjem Zakona o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“ br.: 76/2007.) bilo je potrebno ponoviti javnu raspravu. „Novi“ konačni prijedlog Plana dobio je suglasnost Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva 17. listopada 2008. godine, nakon čega je Vijeće konačno donijelo Plan.

A RAZLOZI IZRADE PLANA

Prošlo je više od dvadeset godina od izrade *Prostornog plana općine Dubrovnik* (Službeni glasnik općine Dubrovnik 12/86, 10/87, 3/89, 13/89, 8/91) u sastavu koje bivše općine se nalazila današnja Općina.

Od momenta izrade navedenog Plana došlo je do temeljitih promjena društvenog uređenja. Došlo je i do promjena u samom pristupu izradi prostornih planova temeljem, među ostalim i općih ciljeva navedenih u *Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske* i *Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske*. U potpunosti se promijenila relevantna zakonska regulativa.

Možemo navesti: tri grupe razloga za izradu novih prostornih planova:

- **Političke promjene** dovele su do novog administrativno-teritorijalnog ustroja, koji nije u skladu s postojećom zastarjelom prostorno-planskom dokumentacijom, što stvara znatne poteškoće i otežava ostvarenje nužnih prostornih, urbanističkih i graditeljskih zahvata.
- U okviru političkih promjena, bitno je naglasiti, **promijenio se i imovinsko-pravni sustav**, koji je uveo privatno vlasništvo umjesto društvenog i javni interes umjesto opće društvenog. Ovaj moment **bitno utječe** na oblikovanje novog pristupa u urbanističkom i prostornom planiranju postavljajući mnoga nova ograničenja, iz čega proizlazi nužna potreba stalnog usklađivanja interesa raznih korisnika prostora poradi postizanja optimalnih prostorno-planskih rješenja.
- Slijedom europskih i svjetskih trendova **promijenili su se kriteriji zaštite okoliša, zaštite kulturne i prirodne baštine, te zaštite krajobraza**, njegovih osobitosti i njegovog lokalnog identiteta. Plod je to novih spoznaja, ali i pojačane svijesti o potrebi znatno veće skrbi za naslijeđeni prostor i očuvanje tradicijske slike kraja. U dosadašnjoj prostorno-planskoj dokumentaciji, koja se temelji pretežno na kvantitativnom modelu razvoja, ta je skrb bila uglavnom deklarativna.

Stoga, kao posljedica novih stavova i pooštrenih kriterija zaštite prostora nameće se potreba ispravljanja dosadašnje metodologije i ustaljene sheme izrade dokumenata prostornog uređenja gdje su prevladavali funkcionalni i kvantitativni modeli razvoja. Od navedenih modela prostornog razvoja potrebno je danas odustati, ili ih prilagoditi novim spoznajama realistične ravnoteže usklađujući međusobno mogućnosti prostora da podnese određene namjene s jedne strane i potrebe za prostorom s druge strane, a u skladu s principima održivog razvoja, kako ne bi došlo do nepovratnog uništenja neobnovljivih prirodnih resursa. Zakonska obaveza, a potom neusklađenost važećeg prostornog plana s novim stavovima na temelju kojih se danas pristupa izradi prostornih planova uređenja i želja da se ima jedan cjelovit temeljni dokument prostornog uređenja Općine osnovni su razlozi pristupanja izradi Plana.

Shvaćajući navedene temeljne razloge te spoznavajući vrijednosti prostora i važnost njegove buduće očuvanosti, Općinsko vijeće Općine odlučilo je pristupiti izradi Plana te:

- u skladu sa zakonskim obvezama i još uvijek važećim *Prostornim planom općine Dubrovnik* uskladiti prostorno-plansku dokumentaciju s novim političkim ustrojem Županije i u tom kontekstu odrediti položaj Općine;
- u skladu s novim stavovima prema prostoru čuvati identitet ambijenta, zaštititi u najvećoj mogućoj mjeri kulturno i prirodno nasljeđe Općine, kao temeljnu podlogu razvoja turizma, ali i svekolike kvalitete življenja u Općini, detaljnom evidencijom i revalorizacijom vrijednosti spomenika graditeljske i prirodne baštine, evidencijom i vrednovanjem krajobraza, kako prirodnog tako i kultiviranog (modificiranog), ali i umjetnog (antropogenog, kulturnog);
- zaštititi prostor od uništavanja, neracionalnog trošenja nekvalitetnom i nedovoljno promišljenom izgradnjom;
- preispitati građevinska područja u još važećem *Prostornom planu općine Dubrovnik*

B. ZAKONSKI OKVIRI

Temeljni zakonski okviri za izradu Plana su

- a) *Ustav Republike Hrvatske,*
- b) *Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske,*
- c) *PPDNŽ,*
- d) *Usklađenje PPDNŽ,*
- e) *Izmjene i dopune PPDNŽ,*
- f) *Zakon o prostornom uređenju i gradnji*

Zakonom o prostornom uređenju propisana je dokumentacija, dokumenti i postupci, koji se moraju donositi ili trajno obavljati, a koji su polazište ili osnova za izradu Plana.

Njegove odredbe temelje se na Ustavu RH. Ustavne odredbe o korištenju i zaštiti prostora ugrađene su u četiri članka:

Članak 2.

Sabor Republike Hrvatske i narod neposredno, samostalno, u skladu s Ustavom i Zakonom, odlučuje (...) - o očuvanju prirodnog i kulturnog bogatstva i korištenju njime.

Članak 3.

(...) očuvanje prirode i čovjekovog okoliša (...) najviše su vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske.

Članak 52.

More, morska obala i otoci, vode, zračni prostor, rudno blago i druga prirodna bogatstva, ali i zemljište, šume, biljni i životinjski svijet, drugi dijelovi prirode, nekretnine i stvari od osobitog kulturnoga, povijesnog, gospodarskog i ekološkog značenja, za koje je zakonom određeno da su od interesa za Republiku, imaju njezinu osobitu zaštitu.

Članak 69.

Svatko ima pravo na zdrav život. Republika osigurava pravo građana na zdrav okoliš. Građani, državna, javna i gospodarska tijela i udruge, dužni su, u sklopu svojih ovlasti i djelatnosti, osobitu skrb posvećivati zaštiti zdravlja ljudi, prirode i ljudskog okoliša.

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske prvi su planski dokumenti, koji daju opća polazišta i ciljeve, temeljna načela i principe uređenja prostora, a koji trebaju biti osnova izrade dokumenata prostornog uređenja.

Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine određeni su dokumenti prostornog uređenja, koji se trebaju donijeti za prostor Općine, pri čemu je Plan naznačen kao prvi i temeljni.

Konačno, prvi viši Plan na koji se nastavlja ovaj Plan od prosinca 2003. godine je *Prostornim plan Dubrovačko-neretvanske županije* i njegove kasnije izmjene.

C. TEMELJNI POSTUPAK IZRADE PLANA

Sukladno izloženim polazištima, koja su uključila razloge izrade Plana i zakonske okvire, a posljedično potrebni sadržaj i strukturu samog Plana, odabrana je i metoda, odnosno postupak njegove izrade, koja se prvenstveno temeljila na:

detaljnem upoznavanju prostora i potreba za prostorom;

upoznavanju, evidentiranju i valorizaciji vrijednosti prirodnog nasljeđa,
upoznavanju, evidentiranju i revalorizaciji vrijednosti graditeljskog nasljeđa;
upoznavanju fizičke, društvene, gospodarske, socijalne i druge strukture Općine i svekolikih prostornih potreba;

ocjeni mogućnosti prostora da u kontekstu vrijednosti prirodnog i kulturnog nasljeđa odgovori na:
prostorne zahtjeve na razini Općine i na
prostorne zahtjeve na razini lokalnih zajednica.

Dakle, u svojoj biti, postupak izrade Plana zasnivao se na mogućnostima prostora da u danim uvjetima i prirodnim ograničenjima primi određene funkcije bez štete za prirodni okoliš i njegov krajobraz, a sukladno principima "održivog razvoja" i da zatim u skladu s navedenim principima zadovolji potrebe lokalnih sredina.

U cilju ostvarivanja navedenog metodološkog postupka izrađivač plana ostvario je suradnju s općinskim službama, koje su mu osigurale detaljno upoznavanje prostora Općine s jedne strane i upoznale ga s potrebama Općine i lokalnih zajednica s druge strane. Paralelno su rađene studije koje su obradile demografsku, prirodnu i graditeljsku komponentu prostora.

Izrađivač plana izvršio je sintezu, koja je rezultirala tekstem i grafičkim prilogima uobličanim u elaboratu Plana.

Tijekom izrade Plana poštovane su zakonske formalnosti propisane *Zakonom o prostornom uređenju* (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), *Uredbom o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova* (NN 101/98), *Zakonom o prostornom uređenju i gradnji* (NN 76/07) i *Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskim prikazima, obaveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova* (NN 106/98).